

Збройних Сил України комплексу заходів, необхідних для повної реалізації їх професійного потенціалу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ковальчук О. П. Проектування уявлень про професійне майбутнє у військовослужбовців – учасників антитерористичної операції заходами психологічного супроводу. Психологічні перспективи. Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. 2015. Вип. 26. С. 157–167.
2. Banner Thomas Frederick. An Examination of the Lived Experiences of United States Military Veterans who have been Diagnosed with Psychological Injuries of War who have Utilized Equine Assisted Therapy [Електронний ресурс] (2016). LSU Doctoral Dissertations. Режим доступу: http://digitalcommons.lsu.edu/gradschool_dissertations/1186
3. Combat and Operational Stress Control. Field Manual Headquarters No. 4–02.51 (8-51). Washington, DC: Department of the Army, 2006. July 6.
4. Renson S. Treating Veterans using Animal-Assisted Therapy: A Social Learning Theory. Renson S. Based Proposal. Winona State University, 2010. P.7.
5. Albright D., Thyer B., Becker B., Rubin A. Eye Movement Desensitization and Reprocessing (EMDR) for Posttraumatic Stress Disorder (PTSD) in Combat Veterans. Campbell Systematic Reviews: The Campbell Collaboration, 2011. November.

УДК 159.9.07

*Коккей К.А., студентка соціально-психологічного факультету НУЦЗУ;
Ушакова І.М., канд. психол. наук, доцент, доцент кафедри психології
діяльності в особливих умовах НУЦЗУ*

ГЕНДЕРНА СПЕЦИФІКА МОТИВАЦІЇ НАВЧАННЯ У КУРСАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ – МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ ДСНС

Проблема мотивації навчальної діяльності активно розробляється у сучасній психолого-педагогічній науці. Потреба формування гармонійно розвиненої особистості, оптимізації процесу навчання і виховання у ВНЗ, підвищення рівня підготовки фахівців, вимагає пошуку джерел посилення ефективності навчання, чим може виступити мотивація. Мотивація та мотиви відіграють значну роль у регуляції навчальної активності, оскільки вони є невід’ємною складовою будь-якої діяльності.

На сьогодні мотивація як психічне явище трактується по-різному. У одному випадку – як сукупність чинників, що підтримують і направ-

ляють, тобто визначають поведінку; в іншому випадку – як сукупність мотивів; в третьому – як спонукання, що викликає активність організму і що визначає її направленість. Крім того, мотивація розглядається як процес психічної регуляції конкретної діяльності, як процес дії мотиву і як механізм, що визначає виникнення, напрямок і способи здійснення конкретних форм діяльності, як сукупна система процесів, що відповідають за спонукання і діяльність. Мотивація є пояснюючим конструктом, який використовується для пояснення психологічних причин поведінки людей (того, чому вони поведуться так, а не інакше), її спрямованості та механізмів здійснення [4].

Отже, мотивація – спонукання до дії; динамічний процес фізіологічного та психологічного плану, який керує поведінкою людини, який визначає її організованість, активність і стійкість; здатність людини діяльно задовольняти свої потреби [3].

Є.П. Ільїн всі визначення мотивації розділив на два напрямки. Перший розглядає мотивацію із структурних позицій, як сукупність чинників або мотивів. Другий напрямок розглядає мотивацію не як статичне, а як динамічне утворення, як процес, механізм [2].

Проте, незважаючи на велику кількість наукових праць, присвячених мотивації, питання про характер мотивації навчання залежно саме від гендерних особливостей на сьогоднішній день вивчене недостатньо, що і привело нас до вибору теми роботи.

Термін «гендер» почали застосовувати для опису певних перетворень у суспільстві та державі, оскільки саме на них якраз впливають особистості чоловіка й жінки та їхні відносини. У найширшому розумінні гендер можна визначити як змодельовану суспільством та підтримувану соціальними інститутами систему цінностей, норм і характеристик чоловічої й жіночої поведінки, стилю життя та способу мислення, ролей та відносин жінок і чоловіків, набутих ними як особистостями в процесі соціалізації, що насамперед визначається соціальним, політичним, економічним і культурним контекстами буття й фіксує уявлення про чоловіка і жінку залежно від їх статі.

Американський соціолог Е. Гіденс відмічає, що якщо статі має відношення до фізичних, тілесних відмінностей між жінкою і чоловіком, то поняття «гендер» торкається їх психологічних, соціальних і культурних особливостей. Розмежування статі і гендеру є фундаментальним, так як багато розходжень між жінкою і чоловіком обумовлюються причинами, які не є біологічними за своєю природою. Якщо статі індивіда біологічно детермінована, то рід (гендер) є культурно та соціально заданим. Таким чином, існує дві статі (чоловіча та жіноча) і два гендери (мужній і жіночий) [1].

Кожен з них має свої особливості, стилі та спонуки поведінки. Ми дослідили мотивацію навчання за допомогою методики для діагностики

учбової мотивації студентів (А.О. Реан та В.О. Якунін у модифікації Н.Ц. Бадмаєвої). Отримані результати ми можемо проаналізувати за гендерними аспектами.

Так, виявлено, що рівень комунікативної мотивації достатньо великий в обох групах, але у хлопців вона є домінуючою над іншими. Ми вважаємо, що хлопцям зручніше отримувати інформацію шляхом спілкування з іншими, тому що саме хлопці ще з підліткового віку збираються у великі компанії, у той час, коли дівчата спілкуються з обраними подругами.

Мотиви уникання – у дівчат це найнижчий показник, але у хлопців він також на останніх місцях. Аналізуючи цей компонент, ми розуміємо, що незалежно від статі, майже кожен досліджуваний більше орієнтований на мотивацію досягнення. Досягнення не тільки знань але і гарного подальшого життя.

Найбільші розбіжності спостерігаємо за мотивами престижу. У хлопців цей мотив знаходиться на перших місцях, в той час як у дівчат – на останніх. Це означає, що навчанням хлопців значною мірою «керує» прагнення зайняти певну соціальну позицію, яка визнається престижною.

Як це не дивно, професійні мотиви у дівчат знаходяться на першому місці, у хлопців – майже на останньому. Можливо, хлопці не можуть серйозно оцінювати роботу психолога або бачити себе на його місці, тому для них не є важливими ці мотиви, на відміну від дівчат.

Мотиви творчої самореалізації у дівчат також мають значно вищі показники, ніж у хлопців. Ми вважаємо, що дівчата з маленького віку займаються творчою діяльністю (танцюють, співають), в той час як хлопці не займаються цим.

За навчально-пізнавальними мотивами всі досліджувані мають досить високі показники, вони мають бажання та жагу до знань. Частіше за все – різноманітних, але не пов'язаних з професією.

Соціальні мотиви, які пов'язані з отриманням положення в суспільстві чи пошуком гарної роботи. На диво, у дівчат вищі показники по цьому мотиву. Можливо це через те, що зараз нормально мати гарну роботу для жінки, а не бути залежними від чоловіка.

Отже, проаналізувавши показники дівчат та хлопців, можна побачити, що гендерно обумовленими є професійні мотиви, мотиви творчої самореалізації, соціальні мотиви та мотиви престижу. Для дівчат провідними є професійні та навчально-пізнавальні мотиви, а для хлопців – комунікативні.

За даними методики Т.М. Ільїної для діагностики учбової мотивації у ВНЗ ми отримали наступні результати. По-перше, показники за всіма трьома шкалами у дівчат трохи вищі порівняно з хлопцями.

За шкалою набуття знань у дівчат трохи вищі бали, але це не змінює того факту, що в обох групах ця шкала є домінуючою. Зараз саме той час, коли в студентів є час, сили для поповнення багажу своїх знань.

Сучасний стан розвитку екстремальної та кризової психології

Оволодіння професією: знову у дівчат трохи вищі показники. Можливо, через те, що соціум вважає психологію – жіночою професією, тому хлопцям трохи важче пристосуватися.

Отримання диплома – саме для цього деякі і вступають до ВНЗ, щоб була можливість працювати далі. Тут показники суттєво не відрізняються. Це означає, що така мотивація не є пов'язаною з гендером.

Проаналізувавши отримані результати мотивації дівчат та хлопців, можна зробити висновок, що всі досліджувані мають досить високий рівень мотивації навчання, але у дівчат мотивація навчання є вищою, ніж у хлопців.

Гендерно обумовленими є професійні мотиви, мотиви творчої самореалізації, соціальні мотиви та мотиви престижу. Для дівчат провідними є професійні та навчально-пізнавальні мотиви, а для хлопців – комунікативні.

У дівчат мотивація навчання трохи вища за двома шкалами. Стосовно ієрархії навчальних мотивів, то вона не відрізняється у хлопців та дівчат.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гидденс Э. Социология. Пер. с англ.; науч. ред. В. А. Ядов; общ. ред. Л. С. Гурьевой, Л. Н. Посилевича. Учебник. Москва: Эдиториал УРСС, 1999. 703 с.

2. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы: учебник. Санкт-Петербург: Питер, 2008. 512 с.

3. Мотивація. Вікіпедія [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org> (дата звернення 10.10.2017)

4. Психология. Учебник .Под ред. А.А. Крылова. Москва: Проспект, 2005. 752 с.

УДК. 159.9.072.432

Колосович О.С., канд. психол. наук, доцент кафедри психології управління, Львівський державний університет внутрішніх справ;

Куций О.А., канд. психол. наук, доцент, доцент кафедри практичної психології та педагогіки, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ПРОФЕСІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ НА ПОЧАТКУ СТАДІЇ АДЕПТА

Сучасне професійне середовище й вимоги з його сторони щодо суб'єктів значно різняться від тих, які були ще років 15-20 тому. Так, окрім професіоналізму, компетентності та мотивації все більше й більше зростає роль професійної взаємодії як явища, яке у багатьох сферах